

การประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*

The Evaluation of Master's Degree Program in Visual Arts Education, Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts and Faculty of Education, Silpakorn University.

อภินันท์ จิตรกร (Apinapus Chitrakorn)**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินของ Danial L. Stufflebeam รูปแบบการประเมินแบบ CIPP_{EST} Model โดยประเมินผลหลักสูตรใน 8 ด้านคือ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร 5 กลุ่ม ได้แก่ บัณฑิต จำนวน 29 คน นักศึกษา จำนวน 23 คน คณาจารย์ผู้สอน จำนวน 17 คน คณะกรรมการบริหารและอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 14 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติคือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

* บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย

This article was written to disseminate the research result.

** อ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: apinapus@gmail.com

Ph.D., Instructor of Master's Degree Program in Visual Arts Education, Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts and Faculty of Education, Silpakorn University. Email Address: apinapus@gmail.com.

ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า

1) ผลการประเมินรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD. = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกๆ ด้าน

2) ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรฯ ดังนี้

2.1 ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์บางข้อ มีความซ้ำซ้อนกัน จึงควรปรับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้กระชับขึ้น ไม่ซ้ำซ้อน ในด้านโครงสร้างของหลักสูตร ควรปรับรายวิชาที่มีลักษณะซ้ำซ้อนกัน บูรณาการเนื้อหาวิชาเป็นรายวิชาเดียวกัน ทำให้รายวิชากระชับขึ้น

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า นักศึกษาที่เข้าเรียนในหลักสูตร มีพื้นฐานที่แตกต่างกันมาก จึงควรจัดกลุ่มระดับพื้นฐานความรู้ความสามารถ หรือมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อปรับพื้นฐานก่อนเปิดภาคการศึกษา

2.3 ด้านกระบวนการ พบว่า การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ไม่มีการนำนักศึกษาออกไปทัศนศึกษาภายนอกห้องเรียน จึงควรจัดให้มีการพานักศึกษาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่

2.4 ด้านผลผลิต พบว่า จำนวนนักศึกษาที่เลือกทำวิทยานิพนธ์ทางด้านวิจัยทางศิลปศึกษามีจำนวนน้อยกว่านักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ด้านสร้างสรรค์ จึงควรเพิ่มการฝึกปฏิบัติการทำวิจัยทางด้านศึกษาศาสตร์ เพื่อฝึกฝนการทำวิจัยและเพิ่มความมั่นใจให้กับนักศึกษา กระตุ้นให้นักศึกษาเข้ารับฟังสัมมนาทางวิชาการต่างๆ เพิ่มขึ้น

2.5 ด้านผลกระทบ พบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและเวทินำเสนอผลงานวิชาการระดับนานาชาติ รวมทั้งหอศิลป์ให้นักศึกษาหรือบัณฑิตจัดแสดงผลงาน ทางหลักสูตรฯ ควรสนับสนุนงบประมาณและสถานที่ และ/หรือการหาข้อมูลประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาทราบ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, หลักสูตรทัศนศิลปศึกษา

Abstract

The objectives of the research entitled "The Evaluation of Master's Degree Program in Visual Arts Education, Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts and Faculty of Education, Silpakorn University" were to 1) evaluate the Master's Degree Program in Visual Arts Education, Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts and Faculty of Education, Silpakorn University in context, input, process, product, impact, effectiveness, sustainable and transportability 2) study problems and guidelines to improve the Master's Degree Program in Visual Arts Education, Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts and Faculty of Education, Silpakorn University.

The research team used Danial L. Stufflebeam evaluation model. The CIPP_{EST} model was used in eight contexts, namely: Context, Input, Process, Product, Impact, Effectiveness, Sustainable and Transportability. The data was collected by using questionnaires consisted of 5 groups of people involving in the curriculum: 29 graduates, 23 students, 17 faculty members,

14 committee/routine curriculum instructors, 17 graduate's employers. The research instruments used in the study were rating scale and open-ended questionnaires. The collected data were analyzed by using percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and content analysis.

The results of the research revealed 1) the overall result was at the most appropriate level of evaluation ($\bar{X} = 4.52$, SD. = 0.52). Considering each aspect; the Context, Input, Process, Product, Impact, Effectiveness, Sustainability, and Transportability evaluation, were all at the most appropriate level of evaluation.

2) Problems and the guidelines to improve the curriculum are as follows:

2.1. Contextual aspect found that some objectives of the program are redundant, so the program's objectives should be tightened up, and not overlapping. In the program's structure aspect, duplicate courses should be adjusted, and integrated of same subject matter into the same course to make the course more compact.

2.2 The Input aspect indicates that students enrolling in the course have very different basic knowledge. Therefore, they should be grouped by basic knowledge, and take additional activities to adjust the foundation before starting the semester.

2.3 The Process aspect found that the program has no field trips. Therefore, it should arrange a field trip for students.

2.4 The Product aspect found that the number of students who chose doing thesis in the field of research in art education was lower than that of doing thesis in creation of artwork. The program should increase the practice of research in art education to practice doing a research and increase student confidence, and encourage students to attend more academic seminars.

2.5 The Impact aspect found the lack of support budget and the international academic presentation stage including art galleries for students or graduates to exhibit their work. The program should support the budget and places, and provide information for students.

Keywords: Curriculum Evaluation, Visual Arts Education Program

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักประการหนึ่ง คือการผลิตบัณฑิต โดยเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาการและวิชาชีพต่างๆ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ทุกหลักสูตรจะกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของแต่ละสาขาวิชา หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดกรอบแนวทางและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ กระบวนการประเมินและปรับปรุงมาตรฐานของหลักสูตรจะทำให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่มีคุณภาพ

ซึ่งตามหลักของการประกันคุณภาพการศึกษาแล้วหลักสูตรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการด้านวิชาการและวิชาชีพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้ได้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อวิชาชีพและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. 2545: 7-8) เมื่อใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมิน ผลที่ได้รับจากการประเมินนั้นจะช่วยชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษาของหลักสูตรหรือไม่ มีข้อบกพร่องใดที่ต้องปรับปรุงดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร อีกทั้งเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมต่อไป (ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย. 2560)

รูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีมได้เสนอแนะว่า ในการประเมินหลักสูตรควรพิจารณาหรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ใน 4 ประเด็น คือ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อมของหลักสูตร 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตร 3) การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรและ 4) การประเมินผลผลิตของหลักสูตร การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการประเมินต่างๆ จะช่วยให้ผู้ประเมินสามารถออกแบบและวางแผนการประเมินได้อย่างสมเหตุสมผล มีความเชื่อมั่นในการดำเนินการประเมินหลักสูตรให้บรรลุผลสำเร็จได้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบประเมินหลักสูตรแบบชิปป์ของสตัฟเฟิลบีม (CIPP model) และต่อมาขยายผลที่ผลผลิตเป็น IEST อีก จึงเป็น CIPP_{IEST} Model เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร (มาเรียม นิลพันธุ์. 2553: 31-32) เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรมากกว่ารูปแบบการประเมินอื่นๆ มีความทันสมัยและเป็นการประเมินที่ต่อเนื่องซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดและช่วยในการตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรของผู้ที่มีหน้าที่ในการตัดสินใจ

หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษาเปิดดำเนินการหลักสูตรปี 2552 จนปัจจุบันเป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 เป็นหลักสูตรร่วมกันระหว่างคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีความสามารถวิจักษ์ทางทัศนศิลป์ระดับสูง มีประสิทธิภาพทางการสอนศิลปะ ทั้งในด้านปฏิบัติ ด้านวิชาการ และเทคนิคการสอนและเพื่อพัฒนาคุณภาพครูสอนศิลปะที่มีประสิทธิภาพ มีจรรยาบรรณ และศรัทธาในวิชาชีพ

ตั้งแต่เปิดหลักสูตรจนถึงปัจจุบัน หลักสูตรยังไม่ได้มีการประเมินอย่างเป็นระบบตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 คณะศึกษาศาสตร์จึงต้องดำเนินการประเมินหลักสูตรดังกล่าว เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้มาตรฐานตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การประเมินหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมิน ของ Danial L. Stufflebeam มาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร โดยมีพื้นฐานจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model และขยายเป็น CIPP_{EST} Model เป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของหลักสูตร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัย

1. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2557-2559 รวมจำนวน 29 คน
 2. นักศึกษาที่ กำลังศึกษาในหลักสูตรฯ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 23 คน
 3. ผู้ใช้บัณฑิต ของหลักสูตร จำนวน 17 คน
 4. อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ จำนวน 17 คน
 5. คณะกรรมการดำเนินงาน/อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ จำนวน 14 คน
- โดยกลุ่มเป้าหมายได้โดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรและแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งถามเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ประกอบด้วย

1. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฯ และแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร/อาจารย์ประจำ

2. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฯ และแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับอาจารย์ผู้สอน

3. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฯ และแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับนักศึกษา

4. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฯ และแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับมหาบัณฑิต

5. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฯ และแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับผู้ใช้มหาบัณฑิต

คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบการประเมิน CIPP_{EST} Model ของ Daniel L. Stufflebeam และหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

2. สร้างข้อคำถามตามโครงสร้างการประเมิน กำหนดขอบเขตเนื้อหาการสอบถามจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการร่างข้อคำถาม ดังนี้

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมิน เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating scale) ตามแนวของ ลิเคิร์ท (Likert) และแบบสอบถามแบบคำถามปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เช่น เพศ วุฒิการศึกษา สถานภาพการศึกษาและการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา เป็นคำถามในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scales) โดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน การบริหาร รวมทั้งจุดด้อยจุดแข็งของหลักสูตร ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. นำแบบประเมินและสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยทำการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Item Object Congruence: IOC) ผลการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .90-1.00 หมายถึง สามารถนำข้อคำถามไปใช้เก็บข้อมูลได้

4. แบบประเมินและแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 24 คน จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Conbrach's Alpha-Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบยึดการตัดสินใจ (Decision – making approach) CIPP_{EST} model ที่พัฒนามาจากโมเดลของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากคณะกรรมการดำเนินงาน/ อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้สอนในหลักสูตร นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตร มหบัณฑิต และผู้ใช้มหบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
3. จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินผลหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Index of Item Objective Congruence: IOC) และ การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Conbrach's Alpha-Coefficient)
2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด คณะผู้วิจัยได้นำมาจัดหมวดหมู่และลำดับของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของบัณฑิต พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 29 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 และเป็นเพศหญิงจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70

1.2 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 23 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 และเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.20

1.3 ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้สอน พบว่า มีจำนวนอาจารย์ผู้สอน จำนวน 17 คน เป็นเพศชายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.40 และเพศหญิง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60

1.4 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการดำเนินงาน/อาจารย์ประจำหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบคำถามจำนวน 14 คน เป็น เพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพศหญิง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

1.5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บัณฑิตของหลักสูตร พบว่า มหาลัยบัณฑิตทำงานในประเภทของหน่วยงานเป็นหน่วยงานราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 หน่วยงานเอกชน/ ธุรกิจ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 สถาบันการศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรในภาพรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาพรวม

รายการ	บัณฑิต N=29 คน			นักศึกษา N=23 คน			อาจารย์ผู้สอน N= 17 คน			ผู้ใช้บัณฑิต N=17 คน			กรรมการ/อาจารย์ ประจำ N=14 คน			รวม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
ด้านบริหาร	4.54	0.41	มากที่สุด	4.3	0.5	มาก	4.85	0.3	มากที่สุด	-	-	-	4.6	0.54	มาก	4.6	0.4	มาก	1
ด้านปัจจัย นำเข้า	4.76	0.50	มากที่สุด	4.4	0.7	มาก	4.54	0.4	มากที่สุด	-	-	-	4.4	0.70	มากที่สุด	4.5	0.5	มากที่สุด	6
ด้าน กระบวนการ	4.54	0.62	มากที่สุด	4.3	0.5	มากที่สุด	4.49	0.4	มากที่สุด	-	-	-	4.6	0.54	มากที่สุด	4.5	0.5	มากที่สุด	3
ด้านผลผลิต	4.59	0.69	มากที่สุด	4.3	0.5	มากที่สุด	4.55	0.4	มากที่สุด	4.4	0.4	มากที่สุด	4.6	0.52	มากที่สุด	4.4	0.4	มากที่สุด	8
ด้านผลกระทบ	4.65	0.52	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-	4.3	0.3	มากที่สุด	-	-	-	4.5	0.4	มากที่สุด	4
ด้านประสิทธิผล	4.56	0.50	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-	4.4	0.6	มากที่สุด	-	-	-	4.5	0.5	มากที่สุด	5
ด้านความยั่งยืน	4.52	0.65	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-	4.4	0.4	มากที่สุด	-	-	-	4.4	0.5	มากที่สุด	7
ด้านการถ่ายทอด ความรู้	4.65	0.62	มากที่สุด	-	-	-	-	-	-	4.5	0.4	มากที่สุด	-	-	-	4.5	0.5	มากที่สุด	2
รวม	4.60	0.56	มากที่สุด	4.3	0.6	มากที่สุด	4.61	0.4	มากที่สุด	4.4	0.4	มากที่สุด	4.5	0.58	มากที่สุด	4.5	0.5	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่ได้จากบัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต คณะกรรมการบริหารและอาจารย์ประจำหลักสูตรในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D.= 0.52) โดยนักศึกษาและผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.60), ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.47) ส่วนคณะกรรมการบริหารบัณฑิต และอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.58), ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.56), ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.43)

เมื่อพิจารณาผลการประเมินหลักสูตรในภาพรวมทุกด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุดมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.47) ด้านการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.54) ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.53) ด้านผลกระทบ ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.46) ด้านประสิทธิผล ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.57) และด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.59) ตามลำดับ และด้านที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความยั่งยืน ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ด้านผลผลิต ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.42)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท พบว่า ภาพรวมของความคิดเห็นของบัณฑิต นักศึกษา คณาจารย์ ผู้สอน และคณะกรรมการบริหาร/อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่มีต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชา ทัศนศิลปศึกษา ด้านบริบทมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.47) โดย อาจารย์ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.36) รองลงมาได้แก่ กรรมการบริหาร/อาจารย์ประจำหลักสูตร ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.54), บัณฑิต ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.41) และลำดับสุดท้ายคือ นักศึกษา ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.54) รองลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินงานหลักสูตร ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.47) และด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านโครงสร้างหลักสูตร ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.52)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ในภาพรวม บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.59) โดยความคิดเห็นจากบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ อาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.46) และนักศึกษา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.73) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านคุณสมบัติอาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณในการจัดดำเนินการหลักสูตร ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59) และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนก่อนเรียนในหลักสูตร ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านทรัพยากร/สภาพแวดล้อมที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.58)

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ พบว่า บัณฑิต นักศึกษา กรรมการผู้บริหาร/อาจารย์ประจำ และผู้สอน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.53) โดยกรรมการผู้บริหาร/อาจารย์ประจำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ บัณฑิต ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.62) และอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านพฤติกรรมของผู้สอนและพฤติกรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.47) รองลงมาได้แก่ด้านประกันคุณภาพ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.53) ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.56) และด้านการให้บริการและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.56)

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต พบว่า บัณฑิต นักศึกษา กรรมการผู้บริหาร/อาจารย์ประจำผู้สอน และผู้ใช้บัณฑิต มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.42) โดย กรรมการ/อาจารย์ประจำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ บัณฑิต ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.69) อาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.46) ผู้ใช้บัณฑิต ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.52)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านคุณภาพของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือด้านคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.41) ด้านความรู้/ความสามารถของบัณฑิต ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.43) ด้านเชี่ยวชาญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.40) และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบของบัณฑิต ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีของบัณฑิต ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.22)

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลกระทบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลกระทบ พบว่า บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านผลกระทบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.46) โดย บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) และผู้ใช้บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.38)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าในข้อคำถาม ท่านสามารถนำผลที่เกิดจากการเรียนไปใช้ในการทำงานหรือพัฒนาหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือท่านได้ผลิตและเผยแพร่งานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์หรือผลงานทางวิชาการสู่สาธารณะ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.49) ท่านได้นำความรู้ที่ได้เรียนมาไปสร้างผลงานทางวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรมทางการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.45) หน่วยงานได้รับผลประโยชน์จากการทำงานของบัณฑิตตรงตามที่คาดหมาย ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือบัณฑิตใช้ความรู้ความสามารถในสายวิชาชีพอย่างเต็มที่ในการช่วยพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กร ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.33)

2.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประสิทธิผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประสิทธิผล พบว่า บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.57) โดย บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50) และผู้ใช้บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าในข้อประสิทธิภาพด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือประสิทธิภาพด้านการดำเนินงานที่คุ้มค่า ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.66) ประสิทธิภาพด้านทักษะในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.58) ประสิทธิภาพด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) และ ประสิทธิภาพ

ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.50) ตามลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือประสิทธิภาพด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.60)

2.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความยั่งยืน พบว่า บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ด้านความยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) โดย บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.65) และผู้ใช้บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.48)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าในข้อมีความรู้ในสาระของสาขาวิชามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือมีความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร/สาขาวิชาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) มีการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.74) สามารถประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปสู่งานอื่นๆ ได้ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50) มีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.66) สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการพัฒนางานของตนเองและหน่วยงานได้อย่างดี ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.52) มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีแหล่งข้อมูลอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) และ มีการพัฒนาด้านทักษะด้านภาษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการทำงานเป็นทีมได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.61)

2.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการถ่ายทอดความรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา ด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.54) โดย บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.62) และผู้ใช้บัณฑิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.45)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าในข้อสามารถ/ มีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือมีการปรับปรุงความรู้และการนำไปใช้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีใหม่ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สามารถปรับความรู้ให้เหมาะสมกับองค์กรภายนอกหรือในสถานที่ทำงาน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55)

ตอนที่ 3 ด้านวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน การบริหาร รวมทั้งจุดด้อยจุดแข็งของหลักสูตร ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสมชัดเจนดีแล้วและสามารถนำไปใช้ได้จริง มีผู้เสนอให้ตัดเรื่องการสอนศิลปะออกในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนในข้อที่ 2 มีผู้เสนอให้ปรับในประเด็นมีจรรยาอาจากกล่าวถึงจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. ด้านรายวิชา/ เนื้อหา/ และระยะเวลาในการเรียน

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม แต่อาจปรับแก้ไขรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานที่เรียนเน้นเป็นวิชาการเกินไป ควรเพิ่มระยะเวลาในส่วนเนื้อหาของฝั่งทางวิทยาศาสตร์และทางสร้างสรรค์และช่วงเวลาในการปฏิบัติการเรียนการสอนให้มากขึ้น ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในหลักสูตรหรือการศึกษาดูงานต่างประเทศ ควรเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องของศิลปะทั้ง 4 แขนงให้มากยิ่งขึ้น ได้แก่ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์

3. ด้านปัจจัยนำเข้า

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมทุกประเด็น ทั้งบุคลากรมีความเชี่ยวชาญ ให้ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เนื้อหาหลักสูตรเหมาะสมดี วัสดุอุปกรณ์และสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมปานกลาง เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยควรปรับปรุง และปัญหาเรื่องของเวลาเรียนที่มีน้อย

4. ด้านกระบวนการ

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสมดีแล้ว กิจกรรมที่ทั้งจัดให้นักศึกษาเพื่อศึกษา เทคนิคและแนวคิดในทางการศึกษาและการสร้างสรรค์งานศิลปะ และนักศึกษาก็สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง มีการใช้บุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายคนเข้าร่วมกันสอน ควรเพิ่มการนำเสนอผลงานของผู้เรียนผ่านนิทรรศการและเวทีงานวิจัยให้บ่อยขึ้น และช่วงเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์อาจจะน้อยเกินไป

5. ด้านจุดเด่น/จุดด้อยของหลักสูตร

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจุดเด่นคือ มีการสอนร่วมระหว่าง 2 คณะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งด้านทางสายวิชาการและสายสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถจบออกไปแล้วเป็นครูและเป็นศิลปินได้ เชื่อมโยงศิลปะกับครูได้อย่างเข้าใจชัดเจน เป็นหลักสูตรที่บูรณาการสร้างสรรค์ศิลปะและการถ่ายทอดให้ผล ทั้งอาจารย์ผู้สอนมีชื่อเสียงและมีประสบการณ์สูง นักศึกษามีอิสระในการนำเสนอสาระในวิทยานิพนธ์ได้

ส่วนจุดด้อย มีประเด็นในเรื่องเนื้อหาวิชาเรียนมากเกินไป นักศึกษาบางคนจบศิลปะอย่างเดียวเพื่อมาเรียน จะทำให้รู้สึกยากหรือไม่อยากเรียนเพราะเนื้อหาบรรยายที่มากทำให้เกิดปัญหาการลาออก นักศึกษาขาดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์อย่างมาก สถานที่และเวลาในการเผยแพร่งานของผู้จบการศึกษายังขาดแคลนไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่เรียนเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์สำหรับผู้ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยจึงต้องจัดสรรเวลาให้มากยิ่งขึ้น ขาดอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเรียน

6. ด้านปัญหา/ อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารายวิชาที่ระบุในหลักสูตรมีมากเกินไป ระยะเวลาช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนที่จำกัด วันเวลาในการเรียนเสาร์อาทิตย์น้อยเกินไป ปริมาณงานที่มอบหมายเยอะเกินไป พื้นความรู้ของนักศึกษามีความแตกต่าง

หลากหลาย บางคนไม่มีพื้นฐานด้านศึกษาศาสตร์ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนที่มีพื้นฐานความรู้ สถานที่ ร้านอาหาร และร้านค้าร้านอาหารและสถานที่ในการปฏิบัติงานศิลปะไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา สื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างเช่นคอมพิวเตอร์มีปัญหาระบบขัดข้องในบางครั้ง

7. ด้านข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตร

หลักสูตรควรปรับให้นักศึกษาสามารถได้ไปประกอบวิชาชีพครู โดยอาจเน้นเรียนศิลปะน้อยแล้วมาเรียนรายวิชาที่เน้นตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด และความเป็นครูทำให้สามารถนำไปใช้ได้จริง และสอนด้านวิจัยให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิทยฐานะหรือทำวิจัยในชั้นเรียนได้จริง ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่จากสถานที่จริง เช่นศึกษาดูงานบ้านศิลปิน ศึกษาดูงานต่างประเทศ โดยมีคณาจารย์เป็นผู้นำทีม ควรจัดให้มีสถานที่สำหรับการทำงานหรือปฏิบัติงานของนักศึกษาภาคพิเศษ เพิ่มให้มากขึ้น

8. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

ความคิดเห็นของ บัณฑิต นักศึกษาอาจารย์ผู้สอนและกรรมการ/อาจารย์ประจำ โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอน มีการจัดการเรียนการสอนเป็นทีมทำให้เกิดคุณภาพในการเรียนการสอนในครบทุกด้าน สามารถพัฒนาผู้เรียนหรือนักศึกษาที่จบใหม่หรือผู้ที่อยู่ในอาชีพต่างๆ ทำให้เพิ่มพูนความรู้มากยิ่งขึ้นเป็นการพัฒนาศักยภาพการทำงานการดำเนินงานและการดำรงอาชีพต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จากความคิดเห็นของ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา คณาจารย์ผู้สอน คณะกรรมการบริหารและอาจารย์ประจำหลักสูตร มีประเด็นที่คณะผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หลักสูตรมีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552) โดยมีผลการดำเนินการตามมาตรฐานและเป็นไปตาม เกณฑ์ทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มีวัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรที่ชัดเจน การวางแผนการใช้หลักสูตรที่เหมาะสม มีการบริหารจัดการหลักสูตรที่ดี ทั้งความร่วมมือที่ดีจากคณาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิทั้งจาก 2 คณะวิชา ส่งผลให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาผลการประเมินหลักสูตรในภาพรวมทุกด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านด้านบริบท ด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านกระบวนการ ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ ผลที่ได้ดังนี้เนื่องจากหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เกิดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่าง 2 คณะวิชา คือคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งทำการเปิดใช้หลักสูตรปี 2552 และทำการปรับปรุงหลักสูตรในปี 2556 ทำให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการวางแผนที่ดี คณาจารย์และทรัพยากรจากทั้ง 2 คณะ จึงส่งผลให้ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ส่วนในด้านที่มีความเหมาะสมระดับมากมีทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความ

ยั่งยืน และ ด้านผลผลิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บัณฑิตที่จบการศึกษาได้ผ่านกระบวนการศึกษาที่เข้มข้นจาก อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์โดยตรงประกอบกับกระบวนการทำศิลปนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ซึ่งบัณฑิตได้รับคำปรึกษาจากที่ปรึกษาและคณะกรรมการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้บัณฑิต มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะและทางด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนางานและต่อยอดองค์ความรู้ต่างๆ ในหน่วยงาน

ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า นักศึกษา บัณฑิต คณาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารหลักสูตร มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว แต่มีบางข้อที่มีความซ้ำซ้อนกับข้ออื่นอยู่บ้าง เห็นสมควรปรับปรุงให้กระชับมากยิ่งขึ้น ซึ่งปริ้นท์ (Print. 1993: 32) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ดีนั้นควรมี ลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชาติ สอดคล้องกับวัฒนธรรม และต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ต้องเน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม นอกจากนี้ผลการประเมินพบว่าในส่วนด้านโครงสร้างหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ผลรวมยังอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเรียนแผน ก แบบ ก 2 จึงไม่ให้ความสนใจแก่ แผน ข จึงทำให้ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า สอดคล้องกับผลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า จุดเด่นของหลักสูตร คือมีการสอนร่วมระหว่าง 2 คณะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้ง ด้านทางสายวิชาการและสายสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถจบออกไปแล้วเป็นครูและเป็นศิลปินได้ ทั้งนี้ผลการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยในส่วนสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนน้อยเนื่องจากนักศึกษาไม่ทราบข้อมูลว่าทางห้องสมุดมีแหล่งค้นคว้าและทำการสืบค้นไม่เป็น คณะผู้วิจัยจึงแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนแนะนำนักศึกษาแหล่งสืบค้นวิชาการในต้นรายวิชาหรือแจ้งนักศึกษาในการปฐมนิเทศน์นักศึกษาใหม่ให้ทราบ

ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่าด้านพฤติกรรมของผู้สอนและพฤติกรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้สอนในหลักสูตรเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีคุณวุฒิ มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆ อย่างลึกซึ้ง และมีประสบการณ์ในการสอนจึงสามารถถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนการควบคุมงานวิทยานิพนธ์ มีความตั้งใจและอุทิศตนให้การสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนและงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดไพฑูริทอง สุทธิโม (เนียมั่นคง) (2555) เรื่องคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ คุณลักษณะจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนี้ ผู้บริหารและครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ให้กับตนเอง มีความรักและเมตตาศิษย์ ครูไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญต่อวิชาชีพตนเองประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีการพัฒนาด้านวิชาชีพ ขยันอดทน และมีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย

ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า ในด้านคุณภาพของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยนำเข้าด้านผู้เรียน ทางหลักสูตรได้มีกระบวนการคัดสรรผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรอย่างเข้มข้น ทั้งจากการนำเสนอแฟ้มผลงานและการสัมภาษณ์จากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนในหลักสูตรนี้มีคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้าสูง อีกทั้งบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้ได้ศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวกับทัศนศิลป์

และการศึกษาที่ถูกออกแบบการจัดรายวิชาเป็นอย่างดี และทำการสอนโดยคณาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิจากทั้ง 2 คณะ จึงส่งผลให้บัณฑิตที่จบจากการศึกษาในหลักสูตรนี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในการสร้างสรรค์งานทางทัศนศิลป์ การจัดการเรียนการสอนและการทำวิจัย มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552: 1-3) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญพณ พ่วงแพ และคณะ (2560)

ผลการประเมินด้านผลกระทบ พบว่าในข้อคำถาม ท่านสามารถนำผลที่เกิดจากการเรียนไปใช้ในการทำงานหรือพัฒนาหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบัณฑิตของหลักสูตรเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ได้ศึกษาเล่าเรียนในสายวิชาด้านทัศนศิลป์และการศึกษาจากหลักสูตรอย่างเข้มข้น จากคณาจารย์ที่มีประสบการณ์และเป็นผู้มีคุณวุฒิในสายวิชาที่สอน จึงทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการทำงานหรือพัฒนาหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้นได้

ผลการประเมินด้านประสิทธิผล พบว่า ในข้อประสิทธิภาพด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตมีประสิทธิภาพด้านการจัดการมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากบัณฑิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมาก่อนเข้ารับการศึกษาในหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนมุ่งฝึกฝนให้ผู้เรียนนั้นมีการทำงานเป็นขั้นตอน รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้การจัดการในงานต่างๆ ของบัณฑิตนั้นเกิดประสิทธิภาพ

ผลการประเมินด้านความยั่งยืน พบว่า ในข้อ มีความรู้ในสาระของสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรทัศนศิลป์ศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ผลิตมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีความสามารถวิจัยทางทัศนศิลป์ระดับสูง มีประสิทธิภาพทางการสอนศิลปะ ทั้งในด้านปฏิบัติ ด้านวิชาการ และเทคนิคการสอน พัฒนาคุณภาพครูสอนศิลปะที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งคณาจารย์ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้งนี้โดยใช้วิธีการสอนหลากหลายวิธี เช่น การบรรยาย การอภิปราย ค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติงานจริงทั้งศาสตร์และศิลป์ ส่งผลให้นักศึกษาได้รับความรู้อย่างเข้มข้นส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง อีกทั้งนักศึกษาเองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จึงนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้อย่างแท้จริง

ผลการประเมินด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า ในข้อ สามารถมีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การศึกษาเป็นการศึกษาที่ต้องมีการประยุกต์ความรู้ต่างๆ รอบตัว มีระบบการคิดที่เป็นกระบวนการขั้นตอนและเป็นระบบ ตลอดจนการมีความสามารถ/มีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้สอดแทรกเข้ากับรายวิชาที่สอน จึงส่งผลให้บัณฑิตของหลักสูตร สามารถนำความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาไปใช้และเปลี่ยนแปลงประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์และความต้องการของหน่วยงาน/ชุมชน ได้อย่างเหมาะสม

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นการปรับปรุงและแก้ไขต่างๆ ให้ครบถ้วน ก่อนนำไปใช้ปรับปรุงโครงสร้างรายวิชาของหลักสูตร และควรมีการประชุมร่วมกันของคณะผู้บริหารและคณาจารย์ในหลักสูตร
2. การวิจัยจัดกระทำในช่วงปีการศึกษา 2559-2560 หากมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในอนาคต ผู้นำผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงความทันสมัยของข้อมูล สภาพสังคม และการต้องการของตลาดแรงงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหลักสูตรทัศนศิลป์ศึกษาของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบในด้านโครงสร้างของหลักสูตร รายวิชาต่างๆ การจัดการบริหารหลักสูตรให้ทันสมัย ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ
2. ควรมีการประเมินหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ในลักษณะของการวิพากษ์ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต มาให้ข้อคิดเห็น และการเก็บรวบรวมข้อมูลควรมีการรวบรวมข้อมูลผ่านทางระบบออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหาร**

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาพ.ศ.2548. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.** เข้าถึงจาก

<http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/> เข้าถึงเมื่อ 23 สิงหาคม 2560

ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย, ปาน กิมปี, สุรพงศ์ จำจด. (2560). “การประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 สำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบ”. วารสารวิชาการ

Veridian E-Journal ปีที่ 10, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560): 336-350.

พระครูปลัดไทรทองสุธมโม (เนียม มั่นคง). (2555). “**คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู: กรณีศึกษา**

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ”. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เพ็ญพอน พ่วงแพ และคณะ. (2560). “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”. วารสารวิชาการ **Veridian E-Journal ปีที่ 10,**

ฉบับที่ 2(พฤษภาคม – สิงหาคม 2560): 682-693.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). “รูปแบบ CIPP Model” คู่มือการประเมินหลักสูตรระดับบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ภาษาต่างประเทศ

Print, M. (1993). *Curriculum Development and Design*. 2nd Edition. Allen & Unwin Publishers: Australia.